

КОГНІТИВНА ЛІНГВІСТИКА І ЛІНГВОКОНЦЕПТОЛОГІЯ

Викладач: доктор філологічних наук, професор Приходько Ганна Іллівна

Кафедра: англійської філології, II корпус, ауд. 324

Е-mail: aprihodko088@gmail.com

Телефон: (068) 927-20-05

Інші засоби зв'язку: Moodle, Viber, Zoom

Консультації: особисті – вівторок, з 13:00 до 15:00, II корпус, ауд. 324; дистанційні – ZOOM, за

Освітньо-наукова програма, рівень вищої освіти:		Філологія доктор філософії					
Статус дисципліни:		Вибіркова					
Кредити ECTS	4	Навч. рік:	2024-2025	Рік навчання	2	Тижні	15
Вид контролю:		Залік					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12824				

ОПИС КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у слухачів адекватного уявлення про когнітивну лінгвістику як сучасний напрям у мовознавстві; про передумови та історію зародження когнітивної лінгвістики, її теоретичний фундамент; про основні поняття когнітивної лінгвістики; осмислення основних питань лінгвоконцептології як науки про опис концептів та мовних засобів їх репрезентації; визначення специфіки концептуалізації досвіду в колективній свідомості носіїв мови; а також подальше формування навичок наукового мислення та вмінь аналізу емпіричного матеріалу.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	
ПРН 1	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення.
ПРН 7	Оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності
ПРН 13	Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою (у тому числі міжнародною), суспільством у цілому, демонструвати навички публічних виступів, аргументації та риторики.
ПРН 18	Знати основні концепції, історію розвитку та сучасний стан наукових знань за спеціальністю філологія
ПРН 20	Вміти виокремлювати та інтерпретувати дані, необхідні для філологічного дослідження, висувати нові наукові ідеї.
ПРН 21	Визначати основний зміст філологічних явищ, що складають теоретико-



	методологічну основу наукових філологічних досліджень та аналізувати концептуальні підходи, на яких ґрунтуватиметься власне наукове філологічне дослідження, розглядати історичні тенденції становлення і розвитку філологічної науки в Україні та світі.
ПРН 23	Усвідомлювати різницю між багатоманітними рівнями лінгвістичного аналізу, знати, як формулювати узагальнення на основі мовних та позамовних явищ, як розпізнавати, систематизувати мовні проблеми, розуміти природу лінгвістичних даних, задіяних у лінгвокогнітивних та соціокультурних процесах при різних рівнях аналізу.
ПРН 26	Рецензувати публікації (наукові статті, монографії, підручники, посібники тощо) та презентації (виступи на конференціях, наукових семінарах тощо фахових заходах), а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію та розширюючи межі використання науково-філологічного знання.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Базовий навчальний посібник: Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля - К, 2006. 716 с.

Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

Презентації лекцій, методичні рекомендації до виконання тестів, самостійних робіт, основна та додаткова література розміщені на платформі Moodle:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12824>

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Поточні контрольні заходи

Основними контрольними заходами є доповіді за темами курсу та самостійні роботи, які виконуються після опанування відповідної теми курсу. Всі поточні контрольні заходи та методичні рекомендації до їх виконання розташовані на платформі Moodle.

Підсумкові контрольні заходи

Теоретичне завдання: усна відповідь на запитання

Представлення та захист дослідницької пропозиції за одною із тем курсу

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольні заходи, кількість балів
Змістовий модуль 1. Когнітивна лінгвістика у сучасній науці про мову		
Тиждень 1 Лекція 1	Історія розвитку когнітивної лінгвістики. Когнітивна наука та когнітивна лінгвістика.	Доповідь: Тематика, напрями, теоретико-методологічні принципи сучасних лінгвокогнітивних студій. (тах 5 балів)
Тиждень 2 Практ. 1	Антропоцентрична парадигма як методологічна матриця сучасних лінгвістичних досліджень. Визначення предмету когнітивної лінгвістики.	Доповідь: Історія розвитку когнітивної лінгвістики. (тах 5 балів) Доповідь: Основні категорії когнітивної лінгвістики (тах 5 балів)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АСПІРАНТУРА
Силабус навчальної дисципліни



Змістовий модуль 2 Теорія категоризації в лінгвокогнітології		
Тиждень 3 Лекція 2	Категоріальна та міжкатегоріальна організація знань	Доповідь: Традиційна і альтернативні теорії категорій (max 5 балів)
Тиждень 4 Практ.2	Прототипічний підхід до формування категорій. Поняття прототипу.	Доповідь: Засадничі положення когнітивної лінгвістики: зобов'язання генералізації та когнітивне зобов'язання, тілесність, енциклопедичність ментальної репрезентації (max 5 балів) Доповідь: Постулати, принципи й напрями когнітивної лінгвістики (max 5 балів)
Тиждень 5 Лекція 3	Прототипічний підхід до формування категорій. Поняття прототипу.	
Змістовий модуль 3. Принципи та проблеми когнітивної семантики		
Тиждень 6 Практ.3	Когнітивна семантика. Когнітивний підхід до знакової природи мови.	Доповідь: Провідні положення та концепції когнітивної семантики. (max 5 балів)
Тиждень 7 Лекція 4	Когнітивна граматики Р. Ленекера. Конструкційні граматики (Ч. Філлмор, А. Голдберг, У.Крофт, Берген та Чанг).	
Змістовий модуль 4. Лінгвоконцептологія: завдання та головні поняття		
Тиждень 8 Практ. 4	Лінгвоконцептологія: етапи розвитку, персоналії, проблеми. Витоки та міжпредметні зв'язки лінгвоконцептології.	Доповідь: Концепти культури (max 5 балів)
Тиждень 9 Лекція 5	Лінгвоконцептологія: етапи розвитку, персоналії, проблеми. Витоки та міжпредметні зв'язки лінгвоконцептології.	
Тиждень 10 Практ. 5	Концепт як об'єкт лінгвокогнітивних досліджень	
Тиждень 11 Лекція 6	Концепт як об'єкт лінгвокогнітивних досліджень.	
Змістовий модуль 5. Когнітивні класифікатори		
Тиждень 12 Практ. 6	Ознаки класифікаторів	Доповідь: Методика дослідження концепту в діяхронії (max 5 балів)
Тиждень 13 Лекція 7	Виявлення семного складу слова. Аналіз лексичних парадигм.	
Тиждень 14 Практ. 7	Виявлення семного складу слова. Аналіз лексичних парадигм.	Самостійна робота 1. Підготовка абстракту на тему: «Основні структури представлення знань» (max 5 балів)

Змістовий модуль 6. Лінгвоконцепти і культура		
Тиждень 15 Лекція 8	Проблеми міжкультурної комунікації.	Доповідь: Інформаційне поле концепту (max 5 балів)
залік		Теоретичне завдання: усна відповідь на заліку (max 20 балів) Представлення та захист дослідницької пропозиції за одною із тем курсу (max 20 балів)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Голубовська І. О., Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики : курс лекцій. <http://www.pinax.com.ua/wp-content/uploads/2015/04/ActualProblLinguist.pdf>
2. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. Одеса : Астропринт, 2016. 341 с.
3. Загнітко А.П., Богданова І.В. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. А. П. Загнітка. 3-є вид., перероб. і доп. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 287 с.
4. Приходько Г.І. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. 168 с.
5. Шевченко Л. І. Горизонтами модерної лінгвістики . Київ : ВПЦ "Київський університет", 2015. 317 с.
6. Foolen A. Quo vadis pragmatics? From adaptation to participatory sense-making. Journal of Pragmatics. 2019. No 145. P. 39-46

Додаткова:

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підруч. К. : Академія, 2011. 240 с.
2. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 196 с.



3. Мартинюк А.П. Аргументація та сугестія як інструментальні стратегії дискурсу // Мовні іконцептуальні картини світу. Вип. 55. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2015. С. 238–246.
4. Морозова О. І. Екологічний підхід до аналізу неправдивих висловлень. Мовні і концептуальні картини світу. Київ : ВПЦ «Київський університет». 2015. Вип.55. С. 258–266.
5. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006. 716 с.
7. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
8. Alexander R, Stibbe, A. From the Analysis of Ecological discourse to the Ecological Analysis of discourse. Language Sciences. 2014, 41, 104-110.
9. Cout, H. H. do. Ecological approaches in linguistics: a historical overview. Language Sciences, 2014, 41(A), 122-128.
10. Cienki A. Cognitive Linguistics, gesture studies, and multimodal communication. *Cognitive Linguistics*, 2016. 27(4), 603–618.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Куранова С. І. Основи психолінгвістики . URL: <http://academia-pc.com.ua/product/317>
2. Літератури світу: поетика, ментальність і духовність URL: http://journal.kdpu.edu.ua/world_lit
3. American Research Journal of English and Literature URL: <https://www.arjonline.org/american-researchjournal-of-english-and-literature/table-ofcontent>
4. International Journal of Applied Linguistics and English Literature URL: <http://www.journals.aiac.org.au/index.php/IJALEL/issue/archive>
5. International Journal on Studies in English Language and Literature URL: <https://www.arcjournals.org/internationaljournal-on-studies-in-english-language-andliterature/past-issues>
6. Research Journal of English Language and Literature URL: <http://www.rjelal.com/Past%20Issues.html>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ¹

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Аспіранти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Аспіранти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до сесії не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються аспірантами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування автора оригінального тексту). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Виконавці індивідуальних завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, в яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються в ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>; наукометрична база Scopus: <https://www.scopus.com>; наукометрична база Web of Science: <https://apps.webofknowledge.com>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача з аспірантами є платформа Moodle. Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити аспірантів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на платформі Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до

¹ Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АСПІРАНТУРА
Силабус навчальної дисципліни



Moodle є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа на пошту або у зазначені меседжери викладача. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище, ім'я та курс.



ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Аспіранти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих аспірантами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методiku проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання аспіранту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmmp5>. Підстави та процедури відрахування аспірантів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://moodle.znu.edu.ua)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для аспірантів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
 - для аспірантів Інженерного інституту ЗНУ - alexvasik54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович
- У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.